

Dimike za školske vojnike

Na pitanje kako je bilo na svetosavskoj proslavi u školi, desetogodišnja devojčica, učenica četvrtog razreda, majci je odgovorila ovako:

– Lepo je bilo to što su u fiskulturnoj sali bili drugari iz svih razreda, upoznala sam i neke devojčice iz petog i šestog. Ali onda je pop počeo da nosi onaj dim oko nas, a mi smo zapušavali noseve i okretali glave.

Uz svestan rizik da će nas neki optužiti za bogohuljenje, blasfemiju..., potpisujemo da ima mnogo odraslih koji nikako da dobace zašto se na Savinu školsku svetkovinu – poziva sveštenstvo. Zbog preterane bogobojažljivosti, rekli bismo, mode razvijene u srpskom društvu u poslednjih četvrt veka.

Ali to nije opravdanje. Postoje bar dva legitimna mesta na kojima vernici pravoslavne veroispovesti mogu da se pomole Bogu ili da porazgovaraju sa sveštenim licima: crkva, kao temelj ove vere, i sopstveni dom, gde svako može da pozove koga hoće, tj. one čije im prisustvo prija.

Nećemo ovde dublje ulaziti u pitanja i odgovore u vezi s doprinosom Rastka Nemanjića razvoju školstva i sa širenjem prosvetiteljstva diljem ove zemlje. Dovoljno je reći da je pored najviše crkvene titule imao i velike zasluge za donošenje, neke istorijske knjige kažu, prvog srpskog ustava. Mislimo na „Zakonopravilo“, delo koje se odnosilo na crkvena pravila, ali i na građansko pravo. Dakle, još početkom 13. veka arhimandrit Sava jasno je razlikovao crkvene norme od onih drugih, inih – društvenih i državnih.

Ilustracija Dušan Ludvig

Danas, početkom novog milenijuma, u demokratskoj Srbiji, ta razlika je nestala. Barem u praksi, jer u najvišem pravnom aktu ove zemlje i dalje stoji da je ona sekularna, što znači da je razdvojena od vera (da, postoji ih više...), tj. da je građanska država. Da li se ijedan od organizatora skupova povodom školskog praznika zamislio i zapitao koliko tamo prisutne dece nije kršteno, odnosno ne posećuje baš pravoslavnu crkvu, a bogami ni bilo koju drugu? Jok! Vređa li sve

takve mališane, a ima ih mnogo u multinacionalnoj i multikonfesionalnoj Vojvodini, to što odrasli ne vode računa o njihovim (ne)religijskim osećanjima? Jes! Samo, još uvek su mali, pa to ne smeju ili ne umeju da verbalizuju.

Pisano je već na ovom mestu, i to naširoko, o tome ko je u Srbiji od pravoslavnih popova stvorio male bogove i čemu to služi. Da ponovimo suštinu: političari, kako bi se umilili većinskom narodu, trebalo bi, građanske države.

Politički lideri Srbije su od crkvenih velikodostojnika tražili (i dobijali) „blagoslov” za brojne svoje ideje: je l’ se sećamo čoporativnog „fajtanja” likova koji su s teritorije naše zemlje kretali u krvožedne juriše širom Balkana; da li smo zaboravili da su hijerarhijski najbolje pozicionirani državni funkcioneri, na mestima potpuno neprimerenim za to, kao što su Narodna skupština ili kabinet predsednika, ljubili ruke hijerarhijski najbolje pozicioniranim popovima...? Imaš većinske vernike – imaš dobijene izbore. A neku našu decu, mada bi sva deca morala da budu jednako naša – ko...

Šiša. U „Savetima zdravog razuma” (moćnog li naziva knjige!), pre dvesta godina, prosvetitelj Dositej Obradović piše: „Knjige, braćo moja, knjige, a ne zvona i praporci”.

Zazvonilo je, ma, trešti, hoće li to neko čuti?

Siniša Trajković